

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

1505

Vragen van de leden **Agnes Mulder** (CDA) en **Ceder** (ChristenUnie) aan de Minister van Buitenlandse Zaken over *het bericht dat Nagorno-Karabach kampt met een tekort aan voedsel en medicijnen door wegblokkade* (ingezonden 11 januari 2023).

Antwoord van Minister **Hoekstra** (Buitenlandse Zaken) (ontvangen 10 februari 2023).

Vraag 1

Bent u bekend met het bericht dat Nagorno-Karabach kampt met een tekort aan voedsel en medicijnen door de blokkade van de Lacin-corridor?¹

Antwoord 1

Ja.

Vraag 2

Deelt u de zorgen van de Armeense regering dat de blokkade kan leiden tot een humanitaire crisis in Nagorno-Karabach?

Antwoord 2

Ja.

Vraag 3

Welke extra inspanningen kunnen Nederland en de Europese Unie nemen om Nagorno-Karabach humanitair bij te staan? Is het mogelijk om een luchtbrug te openen naar de Nagorno-Karabach enclave om de toevoer van voedsel en medicijnen veilig te stellen?

Antwoord 3

Nederland levert via de EU humanitaire hulp aan de getroffen gebieden. De humanitaire hulp wordt geleverd door het ICRC. Dit is de enige internationale organisatie met volledige toegang tot Nagorno-Karabach. Het ICRC heeft tevens toegang tot de Lacin-corridor en gebruikt deze corridor voor het vervoer van voedselhulp en medicijnen.

¹ NOS, «Nagorno Karabach kampt met tekort aan voedsel en medicijnen door wegblokkade», 10 januari 2023, <https://nos.nl/artikel/2459299-nagorno-karabach-kampt-met-tekort-aan-voedsel-en-medicijnen-door-wegblokkade>

Het openen van een luchtbrug naar de regio Nagorno-Karabach is om meerdere redenen op dit moment niet aan de orde. Er is geen functioneel werkend vliegveld in Nagorno-Karabach. Een dergelijke luchtbrug zou ook de medewerking van de Azerbeidzjaanse autoriteiten vereisen, aangezien Azerbeidzjan soeverein is in zijn eigen luchtruim. Het ligt onder de huidige omstandigheden niet voor de hand dat de Azerbeidzjaanse autoriteiten deze toestemming zullen verlenen. Navraag bij de EU leert dat de EU deze mogelijkheid ook niet als een werkbaar alternatief beschouwt.

Vraag 4

Klopt het dat de Europese Unie en de Verenigde Staten er bij Azerbeidzjan op aan hebben gedrongen de corridor weer veilig te stellen voor vrij en veilig verkeer van personen en goederen? Zo ja, wat was de reactie van Azerbeidzjan?

Antwoord 4

In de verklaring die de Europese Unie heeft uitgebracht op 13 december 2022 worden de Azerbeidzjaanse autoriteiten opgeroepen om vrij verkeer mogelijk te maken, conform het trilaterale akkoord van 9 november 2020. De Verenigde Staten heeft dezelfde oproep gedaan. De Amerikaanse Minister van Buitenlandse Zaken belde op 23 januari 2023 met de Azerbeidzjaanse President.

Azerbeidzjan heeft vooralsnog geen gehoor gegeven aan deze oproep en stelt dat er geen sprake is van een blokkade, aangezien er nog steeds goederen richting Nagorno-Karabach over de Laçın-weg zouden worden vervoerd. Ook geeft Azerbeidzjan aan dat de overheid geen directe betrokkenheid heeft m.b.t. de situatie rondom de Laçın-weg, maar dat de autoriteiten de acties en de boodschap van de demonstranten wel steunen. Volgens Azerbeidzjan zou er sprake zijn van grote milieuproblemen als gevolg van de illegale exploitatie van koper- en goudmijnen in Nagorno-Karabach door de zogenoemde autoriteiten van deze regio. Ook stelt Azerbeidzjan dat er middels de Laçın-weg illegaal wapens, landmijnen en Iraanse burgers de regio in worden gebracht. Volgens de Azerbeidzjaanse autoriteiten zouden de Russische peacekeepers te weinig doen om dit illegale vervoer te voorkomen.

Vraag 5

Welke andere mogelijkheden heeft Nederland om Azerbeidzjan er toe te bewegen de Lacin-corridor weer toegankelijk te maken?

Antwoord 5

In het trilaterale akkoord is afgesproken dat de Laçın-corridor onder de controle blijft van het vredeshandhavingscontingent van de Russische Federatie, waarbij Azerbeidzjan de veiligheid garandeert van burgers, voertuigen en goederen die in beide richtingen door de Laçın-corridor reizen. Nederland heeft de Azerbeidzjaanse autoriteiten in diverse gesprekken en verklaringen opgeroepen om gehoor te geven aan de afspraken in het trilaterale akkoord. Op 19 januari 2023 heb ik telefonisch gesproken met de Armeense en Azerbeidzjaanse Ministers van Buitenlandse Zaken. Tijdens het telefoongesprek met mijn Azerbeidzjaanse counterpart heb ik mijn zorgen over de humanitaire situatie overgebracht, en de Azerbeidzjaanse zijde verzocht om vrij verkeer te verzekeren. Op dezelfde dag heeft de premier dezelfde boodschap afgegeven aan de Azerbeidzjaanse president Aliyev en marge van het *World Economic Forum*. Ook op ambtelijk niveau is de oproep gedaan bij de Azerbeidzjaanse autoriteiten. In de gesprekken wordt van Nederlandse telkens het belang van het hervatten van het vredesproces o.l.v. de EU benadrukt.

Mede op instigatie van Nederland is de situatie ook besproken tijdens de Raad Buitenlandse Zaken op maandag 23 januari 2023. Daarbij heb ik opgeroepen tot een gezamenlijke verklaring aan de Azerbeidzjaanse autoriteiten om vrije doorgang te verzekeren, in lijn met de motie van der Graaf c.s. (Kamerstuk 21 501, nr. 20). Hier is vooralsnog geen reactie op gekomen. Nederland zal hierop blijven aandringen in relevante EU-gremia.

Voor verdere details van de bespreking verwijs ik naar het verslag van de Raad Buitenlandse Zaken dat uw Kamer reeds is toegestuurd.² Conform de motie Ceder/Mulder³ bekijkt het kabinet tevens welke verdere mogelijkheden er in Europees verband zijn om de Azerbeidzjaanse autoriteiten ertoe te bewegen de blokkade te beëindigen.

Vraag 6

Welke milieuorganisatie is verantwoordelijk voor de blokkade van de Lacin-corridoren en wat is de status van deze organisatie in Azerbeidzjan? Heeft deze organisatie vaker dergelijke acties ondernomen?

Antwoord 6

Zover bij het ministerie bekend, gaat het hier niet om één specifieke milieuorganisatie, maar betreft het een losse alliantie van individuen met een diversiteit aan achtergronden, waaronder milieuactivisten, journalisten, bloggers, milieuexperts, eco-demonstranten, vrijwilligers en gewone burgers.

Vraag 7

Wat is de reden dat de aanwezige Russische militairen de Lacin-corridor niet veiligstellen?

Antwoord 7

Dit is niet bekend. Het Russische Ministerie van Buitenlandse Zaken zegt zich te richten op het vinden van een oplossing voor de ontstane situatie en wijst elke kritiek op de rol van de Russische militairen van de hand. De Russische Minister van Buitenlandse Zaken Lavrov heeft op 17 januari jl. Azerbeidzjan opgeroepen de blokkade op te heffen. Ook stelt Lavrov dat Moskou klaar zou hebben gestaan om een missie te sturen naar de Armeens-Azerbeidzjaanse grens, maar dat de Armeens overheid dit zou hebben verhinderd.

Vraag 8

In hoeverre is de verhouding tussen Rusland en Armenië veranderd sinds het uitbreken van de oorlog in Oekraïne?

Antwoord 8

Armenië neemt momenteel meer afstand van Rusland. Hoewel Armenië als lid van de Collectieve Veiligheidsverdragsorganisatie (CSTO) militair bondgenoot is van Rusland, heeft de CSTO in Armeense ogen tijdens het conflict met Azerbeidzjan in september 2021 niet de bescherming en assistentie geleverd die Jerevan had verwacht. Om die reden heeft de Armeense premier Pashinyan eind 2022 geweigerd de slotverklaring te tekenen van de CSTO-top in Jerevan. Sinds de oorlog in Oekraïne zijn vele Russen naar Armenië gevlucht om aan mobilisatie in hun land te ontkomen. Tegelijk blijven beide landen op verschillende terreinen nauw met elkaar verweven. Zo is de Armeense economie zeer afhankelijk van Rusland en is er een grote Armeense diaspora.

Vraag 9 en 10

Deelt u de opvatting van de indieners dat de Europese Unie en de Verenigde Naties een grotere rol in de regio moeten gaan spelen om tot duurzame vrede in de zuidelijk Kaukasus te komen? Zo ja, hoe kan dit worden vormgegeven?

Is het een optie om een nieuwe EU-waarnemingsmissie te starten in de buurt van het gebied van de Lacin-corridor?

Antwoorden 9 en 10

De rol van de EU is toegenomen m.n. door de bemiddelingsrol o.l.v. Charles Michel in het conflict tussen Armenië en Azerbeidzjan. Zowel Armenië als Azerbeidzjan hebben aangegeven de EU als *honest broker* te zien. Nederland steunt dit bemiddelingsproces. Het is belangrijk dat beide partijen nu terugkeren naar de onderhandelingstafel binnen het trilaterale format (Azerbeidzjan, Armenië en de Europese Unie) en dat er spoedig een

² Kamerstuk 21 501-02, nr. 2602, dd. 23 januari 2023

³ Kamerstuk 21 501-02, nr. 2586, dd. 19 januari 2023

duurzaam vredesakkoord getekend wordt. De EU faciliteert ook de onderhandelingen inzake de grensdemarcatie tussen Armenië en Azerbeidzjan. Gezien de Russische positie als permanent lid van de Veiligheidsraad van de Verenigde Naties ligt een grotere rol voor de Verenigde Naties op dit moment niet voor de hand. Graag verwijs ik naar het antwoord op vraag 8. De EU heeft tijdens de Raad Buitenlandse Zaken op 23 januari 2023 ingestemd met het sturen van een eigenstandige EU-waarnemingsmissie aan de Armeense zijde van de internationale grens met Azerbeidzjan. Dit naar aanleiding van een verzoek van Armenië. Nederland heeft in EU-verband het belang van betrokkenheid van Azerbeidzjan onderstreept, mede met het oog op de effectiviteit van de missie. De huidige missie is een voortzetting van de EU capaciteit in Armenië (EUMACP), waarvan het mandaat werd voltooid op 19 december 2022. Gedurende de voorbereiding van deze missie is de Europese Unie in nauw contact geweest met Azerbeidzjan. Azerbeidzjan heeft aangegeven niet mee te werken aan deze missie. Aangezien de Laçın-corridor zich op het Azerbeidzjaanse grondgebied bevindt, ligt een EU-waarnemingsmissie op Azerbeidzjaans grondgebied niet voor de hand.